

TOEKOMST KRIJGT VORM

Doorkijk vanuit de entree naar de Achterplaats. Het oorspronkelijke 17e eeuwse achterplein wordt in oude luister hersteld en is vanaf de heropening de centrale ontmoetingsplaats in het museum.

DEEL 3 UIT DE SERIE MUSEUM DE LAKENHAL VERNIEUWT

Aan een gecompliceerde verbouwing als die van Museum De Lakenhal aan de Oude Singel in Leiden gaat veel denkwerk, overleg en studie vooraf. De passant ziet er weinig meer van dan hekken en doeken die de bouwplaats aan het zicht ontnemen. De museumfans staan voor een dichte deur en de meeste plekken binnenin zijn op dit moment onherkenbaar en onbegaanbaar. Sinds een paar weken echter zijn de eerste contouren te zien van de nieuwbouw. Waar het museum oorspronkelijk werd gebouwd aan de rand van de stad in 1640, bevindt de nieuwbouw zich nu aan het mooiste toekomstige plein van Leiden en interacteert het straks van binnen naar buiten met publiek en bezoekers. LEVEN! voert je gedurende het bouwproces mee achter de schermen. Met alle ins en outs, de voortgang van directie tot werkvloer, van bouwer tot suppoost. Een ding overheerst nu al: Trots.

Minke Schat, hoofd publiek Museum De Lakenhal, geeft een toelichting over de werkzaamheden aan wethouder Robert Strijk (Cultuur en Erfgoed).

Achter de schermen

Een hardhat tour, dus omkleden; huisfotograaf Jean Paul Witteman, hoofd Publiek Minke Schat, hoofdaannemer Anton Spaan van bouwcombinatie Nieuw Laecken, een samenwerking tussen bouwbedrijf IBB Kondor en restauratiespecialist Koninklijke Woudenberg Ameide, hoofd uitvoerder Rinus Holler van de bouwcombinatie, projectleider gemeente Leiden Bouke Kapteijn, verantwoordelijk wethouder Robert Strijk, woordvoerder Annelies Witz en schrijver dezes Sander Pardon treffen de juiste voorbereiding. Laarzen aan, helm op en door de elektronische draaipoot aan de Lammermarktzijde. De toegang wordt verleend middels een vingerafdrukscanner. Zonder aanmelding geen toegang. Dat zou immers veel te gevaarlijk zijn. Steigers, afval, hout, balken, bewegende kranen met lading die over je heen zwalpen, vaklieden die met van alles sjouwen. Hier wordt gewerkt en pottenkijkers moeten zich aan de regels houden anders gaat het mis. Op dit kleine stukje historische grond binnen de singels gebeurt namelijk iets heel bijzonders. Het eeuwenoude pand de Laecken-Halle is een kwetsbare oude dame die nu in volle glorie van weleer wordt hersteld. En dat niet alleen. Onderdelen verdwijnen, andere delen worden vervangen, opgeknapt en er komt een compleet nieuwe vleugel bij. Minke Schat: 'Meer zalen voor kunst, meer ruimte voor educatie, voor openingen en evenementen, congressen, voorstellingen, concerten en grote tentoonstellingen. De centrale hal van het vernieuwde museum biedt vanaf de heropening naast een oriëntatieplek een letterlijk podium voor vele gelegenheden.'

De contouren van het nieuwe museumcafé krijgen vorm.

De nieuwe tentoonstellingsvleugel met doorkijk naar het cultuurplein aan De Lammermarkt krijgt vorm.

Alle blikken hoog naar waar een glazen overkapping over de Achterplaats gerealiseerd wordt.

Nieuwe façade

Aan de Oude Singel zijde, waar straks de entree weer toegang biedt, valt direct iets op aan de linkerkant van het museum; met de nieuwe stalen constructie worden de eerste vormen van het museumcafé zichtbaar. Een oude muur met houten gebogen deur is met alle voorzichtigheid weggehaald. Daarvoor in de plaats verrijst binnenkort een nieuwe façade met daarin de vertrouwde oude poort die straks toegang geeft tot het museumcafé. De oude Bentheimer zandstenen blokken met ijeren scharnieren en de gerestaureerde deur worden met zorg herplaatst. Sinds de aanbouw van de Papevleugel uit 1921 zal aan de Oude Singel na bijna 100 jaar weer een nieuwe façade verrijzen.

Achterplaats

Dit centrale atrium zal in het hart van het museumcomplex fungeren als een soort kompas. Deze oude Achterplaats van het 17e eeuwse bouwdeel wordt een overdekte ruimte. Een ontmoetingsplek, een oriëntatieplaats, van waaruit het publiek het museumbezoek kan starten en haar route kan bepalen binnen de verschillende tijdlagen van gebouw en collectie. Wethouder Robert Strijk draait in stilte even om zijn as en kijkt schuin omhoog: 'Dit is straks het centrale ontmoetingsplein. Hier kom je samen, hier spreek je af, verschillende eeuwen komen hier samen. Je zou kunnen zeggen dat het museum hierdoor beter leesbaar is. Ik ervaar het nu al als een inspirerende omgeving. Het doet iets met je.' Minke: 'We kunnen ons publiek beter ontvangen. Een punt van samenkomen, afspreken en leren hoe het museum in elkaar zit.'

Anton Spaan, hoofdaannemer van bouwcombinatie Nieuw Laecken vertelt wethouder Robert Strijk over het 'muizentand' metselverband dat zal worden toegepast bij de nieuwe achtergevel aan de Lammermarkt.

In het toekomstige venster van het museum naar het cultuurplein aan de Lammermarkt, kijkt wethouder Robert Strijk naar de nieuwbouw, tegen het decor van Molen De Valk.

Materialisatie

Het gerestaureerde voorhof wordt zorgvuldig in oude luister hersteld. Het plein is weer open, de kozijnen zijn hersteld en de zandstenen voorgevel is ontdaan van vorige verflagen. Maar wat voor laag komt er straks op? Wie bepaalt dat? Hier is kennis, kunde en wijsheid vereist. Monumentenzorg, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, de architecten, het museum en de bouwers bemoeien zich ermee. Welke kleur- en mengstof verhouding, welke transparantie, welk kleurnummer, welke intensiteit? Kortom, wat laten we de komende generatie na? De kleur was al even te zien op een stukje proef-kozijn. De keuze voor het zandsteen is inmiddels gemaakt en verantwoording is afgelegd. Het wordt een zachte beige verflaag. Met net zo veel oog voor esthetiek en omgeving is voor nieuwe gevels gekozen voor de Petersen-

baksteen: dubbelgebakken, kleurstoffenvrij, watergestraald en met kolen verhit. De proefopstelling staat op het voorplein en laat zich geduldig keuren door het team. De kleurverschillen in het baksel worden veroorzaakt door de plaatsing in de oven. Hoe langer gebakken en hoe heter, hoe donkerder de steen. Met deze keuze wordt een nieuwe kleur toegevoegd aan het palet van bakstenen in de bestaande gebouwen.

Opdrachtnemerschap

Terug in het museum de trap op herkennen we iets meer van wat is geweest. Bijvoorbeeld de leeggehaalde stijlkamers; de gouverneurskamer en de staalmeesterkamer. Kwetsbaar door de met stoffen behangen muren, houten delen en oude meubelen. Isolatie is nodig om de oorspronkelijke indeling van de kamers te behouden voor de komende honderd jaar, minimaal. Eén van de grote oude museumzalen wordt nu gebruikt door de bouwers. Bouwplanning door middel van post-it memo's. De muren hangen vol. Werkt dat? Jazeker. Als je maar genoeg ruimte hebt om de dagplanning mee vol te plakken. Anton Spaan van IBB Kondor: 'We hebben alles digitaal gemaakt om de planning makkelijker te delen, maar hier gebeurt het feitelijk. Het werkt prima. Het is voor iedereen zichtbaar en makkelijk bij te sturen. Het gaat om vier blokken; 1. de gevels, daken en de oudbouw, 2. de horeca en de Achterplaats, 3. de uitbreiding dus de nieuwbouw en het interieur 4. het interieur van de oudbouw. Er is rust op de bouw als je je plan kent. Het is megascrummen. Een storing bij A levert vertraging op bij Z. Dat willen we niet dus het is voortdurend aanpassen en bijstellen. Alles hangt met elkaar samen.'

Hoofdaannemer Anton Spaan van bouwcombinatie Nieuw Laecken demonstreert de complexe planning van de nieuwbouw.

Bij het afpellen van tijdlagen komen verborgen elementen als dit raam in de oude 17e eeuwse Laecken-Halle tevoorschijn.

Opdrachtgeverschap

We praten nog even na met wethouder Strijk, helmen af, laarzen uit, terug in de keet, bakkie. Het is een bijzondere rolverdeling. Strijk is bestuurlijk opdrachtgever vanuit het college. De gemeente is als ambtelijk opdrachtgever richting bouwer als verantwoordelijke voor het eindresultaat. Museum De Lakenhal heeft als gebruiker een adviserende rol. Strijk: 'Er zijn twee kanten aan dit museum. Het vertelt de geschiedenis van de stad. Een continue stroom van kinderen maar ook volwassenen zal het museum bezoeken en leren over de vroegere lakenindustrie, de bevrijding en groei van de stad, over de geschiedenis van de oudste universiteit van Nederland. De verhalen spelen daarnaast regionaal en landelijk een grote rol, met de geschiedenis van de Gouden Eeuw bijvoorbeeld. Tegelijkertijd biedt het museum hedendaagse kunstenaars uit de regio én (inter) nationale kunstenaars een podium. Het vernieuwde museum kan meer grote kunst-evenementen aan onze stad binden. In 2019 met de Jonge Rembrandt tentoonstelling bijvoorbeeld. Het museum telt nationaal en internationaal mee. Deze plek is voor veel mensen heel dierbaar. Mijn vroegere leraar nam afscheid van het museum voordat het dicht ging. Nog één keer wilde hij deze plek in oude staat bezoeken. Ikzelf kwam er als jong ventje, het heeft me de waarde van kunst bijgebracht. Zo zijn er veel meer mensen met vele emoties. Het mecenaat van het museum groeit. Mensen die het museum in hun testament zetten en mensen die bij leven grote of minder grote schenkingen doen. Het is meer dan een museum, het is een stuk van je eigen geschiedenis dat je hier terug ziet.'

Meer informatie over de restauratie en nieuwbouw:

lakenhal.nl/vernieuwt